

Samenvatting brochure Peergrouponderwijs

Deze tekst geeft de hoofdlijnen weer van de multimediale brochure 'Peergrouponderwijs', uitgebracht door het Landelijk Kenniscentrum Hoogbegaafdheid 'LKCHB'¹.

Het woord peergroup verwijst naar een groepssamenstelling waarin leerlingen van een vergelijkbaar ontwikkelingsniveau zijn geplaatst zonder dat dit direct iets zegt over de fysieke organisatievorm. Je kunt spreken over peergrouponderwijs:

- als een groepje leerlingen binnen een reguliere groep die op hetzelfde niveau rekenen of lezen samen instructie krijgen, samenwerken en leren,
- als het een groep leerlingen betreft met een vergelijkbaar ontwikkelingspotentieel die samen onderwijs krijgen aangeboden,
- als het leerlingen betreft met vergelijkbare belangstellingen,
- als het leerlingen betreft met vergelijkbare educatieve behoeften waar op een vergelijkbare manier op gereageerd kan worden.

Elke peergroup kan dus anders zijn (leerlingpopulatie, organisatievorm, doelstellingen). Daardoor zijn niet alle peergroups vergelijkbaar. De organisatievorm van de peergroup hangt af van de functie en van de bredere context waarin het aanbod wordt georganiseerd. Als binnen de reguliere groep een aangepast leerstofaanbod en een andere pedagogisch-didactische aanpak niet of moeilijk te verwezenlijken is, dan is peergrouponderwijs buiten de reguliere groep een goed alternatief.

Peergrouponderwijs kan zowel in deeltijd als voltijds georganiseerd worden. Bij deeltijdpeergrouponderwijs kun je denken aan groepjes die binnen een school een of meerdere keren per week op vaste momenten en in een vaste samenstelling bij elkaar komen. Andere vormen zijn leerpleinen, bovenschoolse peergroups of voltijdsppeer-grouponderwijs.

¹ Het LKCHB is een initiatief van het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen.

Voor wie is peergruponderwijs bedoeld?

De visie op (hoog)begaafdheid en op wat 'goed onderwijs' is bepalen in hoge mate het antwoord op vragen als 'Wie doen er mee?' Hoe rechtlijner de visie op begaafdheid is, hoe eenduidiger de selectiecriteria worden. Leerlingen hebben recht op een doorgaande lijn in zowel het leerstofaanbod als in de veiligheid van de pedagogisch-didactische omgeving waarin het onderwijs wordt aangeboden. Dat moet de basis vormen voor keuzes die worden gemaakt. Dat valt niet alleen weg te zetten als 'ze hebben uitdaging nodig'. Uitdaging ontstaat als er een goede afstemming is tussen wat een leerling nu al weet en kan en wat voor die specifieke leerling de best passende stap is naar een volgend ontwikkelingsstadium. Leerlingen met kenmerken van (hoog)begaafdheid vormen geen homogene groep en dus heeft uitdaging voor elke leerling een andere vorm en inhoud.

Het bevorderen van een positieve sociaal-emotionele ontwikkeling is eveneens een belangrijke reden om leerlingen met kenmerken van (hoog)begaafdheid elkaar in aparte groepen te laten ontmoeten. Peergruponderwijs kan daarvoor een goede vorm zijn.

Afhankelijk van wat de leerling nodig en een school te bieden heeft, moet beoordeeld worden waar die afstemming dan het beste kan plaatsvinden. Soms is dat in deeltijdpeergruponderwijs terwijl in andere gevallen er wellicht beter gedacht kan worden aan voltijdpeergruponderwijs.

Effecten van peergruponderwijs

Deeltijdonderwijs in peergroups heeft positieve effecten op de academische, de sociale en de emotionele ontwikkeling van leerlingen. Leerlingen geven aan dat:

- zij zich beter thuis te voelen onder cognitief gelijken,
- dat in de plusklassen beter aan hun behoefte aan autonomie tegemoet gekomen wordt,
- en dat zij positieve effecten ervaren op hun motivatie en prestaties.

De effecten van voltijdspeergroponderwijs tonen een genuanceerder beeld. Positieve effecten zijn waargenomen met betrekking tot de cognitieve ontwikkeling van de leerlingen. Met betrekking tot sociale en emotionele effecten kwam uit wetenschappelijk onderzoek een meer 'enerzijds-anderzijds'-beeld naar voren.

Doelen stellen en monitoren

- Formuleer duidelijke leerdoelen zodat je leerstof kunt aanbieden die werkelijk aansluit bij het ontwikkelingsniveau van de leerling. Vakinhoudelijke doelen zijn relevant omdat ze een beroep doen op het ontwikkelen van meer generieke leer- en studievoordigheden.
- In deeltijdspeergroponderwijs wordt er vooral gekeken naar een aanbod dat een gericht beroep doet op het ontwikkelen van denk- en studievoordigheden. Deze doelen worden vaak gesteld samen met leerlingen. Zo leren leerlingen inzicht te ontwikkelen in wat ze met betrekking tot die denk- en studievoordigheden te leren hebben en wat daarvoor nodig is.
- In het voltijdspeergroponderwijs moeten zowel de reguliere leerdoelen, de overstijgende leerdoelen en de ontwikkeling van passend leergedrag de basis vormen voor de ingezette pedagogische en didactische aanpak.

Welke vorm van peergroponderwijs er ook wordt ingezet, het is belangrijk dat de ontwikkeling gevolgd wordt. Dat volgen van die ontwikkeling geldt dan niet alleen voor het deel van de leerstof en activiteiten dat vanuit de kerndoelen van het onderwijs wordt aangeboden. Dat moet net zo goed gelden voor de verrijkende taken die door middel van peergroponderwijs worden aangeboden.